

ADRODDIAD CHWARTEROL I'R CABINET: BWRDD RHAGLEN Y CYNLLUN YMATEB

YR ATHRO SALLY HOLLAND: CADEIRYDD Y BWRDD YMATEB

DYDDIAD: 10 Mawrth 2026

Cyflwyniad

Ers fy adroddiad blaenorol i'r Cabinet ym mis Tachwedd 2025, mae Bwrdd Rhaglen y Cynllun Ymateb ("y Bwrdd") wedi parhau i gwrdd ac yn goruchwyllo'r cynnydd mewn ymateb i'r Adolygiad Ymarfer Plant (CPR) (adroddiad 'Cyfiawnder Trwy ein Dewrder') a'r Cynllun Ymateb ehangach.

Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi gweithgarwch allweddol y Bwrdd, y datblygiadau, a'r gwaith trosolwg ers y diweddariad chwarterol diwethaf.

Y Sefyllfa Gyfredol

Cyfnodau Gwaith Strategol

Mae Cyngor Gwynedd wedi ymgymryd â'r gwaith ymateb hwn mewn dau gam sy'n gorgyffwrdd, ac mae trafodaethau, craffu a chynghor y Bwrdd wedi adlewyrchu hyn.

- a. *Yr Ymateb Uniongyrchol i'r Troseddau a Chyhoeddi Adroddiad 'Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder'–*

Roedd y cynllun ymateb a'r gweithredoedd yn gamau gwellhaol yn bennaf, yn cynnwys cefnogaeth i ddioddefwyr a goroeswyr, cefnogi a sefydlogi Ysgol Friars a gwella polisïau, gweithdrefnau a'r ymgymryd â hyfforddiant.

Bu i'r Bwrdd gefnogi a chraffu ar Gyngor Gwynedd drwy'r cyfnod o amgylch cyhoeddiad yr adroddiad CPR 'Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder', gyda ffocws ar sicrhau cefnogaeth briodol i ddioddefwyr a goroeswyr y troseddau, ac ar gynorthwyo'r Cyngor i baratoi ar gyfer y cyhoeddi a chynllunio'r ymateb.

- b. *Ymateb a Monitro ar Draws y System –*

Cyhoeddwyd yr adroddiad CPR ('Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder') ar 4 Tachwedd 2025, ac fe arweiniodd hyn at y newid mwyaf i'r Cynllun Ymateb ers ei fabwysiadu. Symudodd y pwyslais tuag at ddull system gyfan i sicrhau bod mesurau i atal niwed yn eu lle, ar y cyd ag ymatebion addas pan allai niwed fod wedi digwydd.

Mae'r Cynllun Ymateb wedi cael ei ailwampio i adlewyrchu'r argymhellion allweddol a'r dysgu sydd wedi'i nodi yn yr adroddiad Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder yn cynnwys symleiddio blaenoriaethau a sicrhau bod cynlluniau presennol yn cael eu hintegreiddio yn llawn i'r Cynllun Ymateb.

Y saith thema allweddol yw;

1. Llais y Plentyn a Chefnogi Dioddefwyr

2. Rheoli Honiadau a Phryderon ynghylch Oedolion sy'n gweithio gyda Phlant
3. Hyfforddiant a Pholisïau
4. Llywodraethu Ysgol
5. Arferion Cyfyngol
6. Cynllunio ar gyfer Argyfwng ac Ymateb mewn Argyfwng
7. Cefnogi Ysgol Friars

Mae cynllun gwaith manwl yn cael ei gylchredeg i aelodau cyn cyfarfodydd y Bwrdd Ymateb ac mae adroddiad trosolwg hefyd yn cael ei gynnwys erbyn hyn ar gyfer pob un o'r saith thema gydag 'arweinydd thema' yn cael ei adnabod i gryfhau atebolrwydd. Mae'r adroddiadau trosolwg yn cynnwys diweddariadau ar y cerrig milltir allweddol a gyflawnwyd ers y cyfarfod diwethaf a'r blaenoriaethau wrth symud ymlaen, yn cynnwys unrhyw ddibyniaethau, risgiau a phroblemau o ran adnoddau.

Ffocws sy'n Canolbwyntio ar y Plentyn ac Ymgysylltu â'r Dioddefwyr

Mae bwrw ymlaen â dulliau sy'n canolbwyntio ar y plentyn yng ngweithgareddau'r Cynllun Ymateb yn flaenoriaeth barhaus. Mae'r Bwrdd wedi cefnogi Cyngor Gwynedd yn ei ymdrechion i ymgorffori ymarfer sy'n canolbwyntio ar y plentyn ymhellach, ac yn fy rôl fel Cadeirydd rwyf wedi gweithio gyda Jan Pickles a arweiniodd yr adolygiad CPR a SARC i ystyried y dulliau o gyfathrebu gyda'r dioddefwyr a chanfod eu barn ar y cynnydd mewn ffordd sy'n sensitif, ystyrlon a pharchus.

Hawliau a Chyfranogiad Plant

Mae'r Bwrdd hefyd wedi ymgysylltu gydag ymdrechion i gryfhau hawliau a chyfranogiad plant ledled yr awdurdod lleol. Cynhaliwyd diwrnod hyfforddiant hawliau plant ar 2 Chwefror, gan ddod â phobl ifanc, aelodau Cabinet, cyfarwyddwyr, penaethiaid adran a staff eraill at ei gilydd. Canolbwyntiodd y digwyddiad ar sut y gellir integreiddio hawliau plant ym mholisi'r Cyngor. Yn ogystal â sicrhau bod gan bawb yn bresennol gyd-ddealltwriaeth o hawliau plant, a dyletswyddau'r awdurdod lleol i ddilyn yr hawliau hynny, roedd y sesiwn yn cynnwys trafodaeth ar ddefnyddio Asesiadau Effaith Hawliau Plant a datblygu strategaeth gyfranogi. Rwyf yn ddiolchgar i swyddogion o swyddfa Comisiynydd Plant Cymru am weithio gyda mi i gynllunio ac arwain y sesiwn.

Roedd yn galonogol gweld y strategaeth cyfranogiad plant drafft a rannwyd yn ystod cyfarfod diwethaf y Bwrdd, ac edrychaf ymlaen i'w gweld yn cael ei rhoi ar waith yng Nghyngor Gwynedd.

Roedd aelodau'r Bwrdd yn croesawu egni a brwdfrydedd yr holl gyfranogwyr yn ystod y diwrnod hyfforddiant i fwrw ymlaen â'r ymdrechion hyn. Bydd angen gwaith pellach i sicrhau bod y dull hwn yn cael ei ymgorffori ym mhrosesau a diwylliant Cyngor Gwynedd. Ymysg yr enghreifftiau o sut allai hyn gael ei wneud mae;

- Datblygu a gweithredu Strategaeth Llais y Plentyn
- Datblygu'r Fforwm Ieuenctid ymhellach, a'u hymwneud â datblygu polisïau a gwasanaethau yng Nghyngor Gwynedd.

- Cynnwys gwaith y fforwm ieuenctid gyda gwaith y bwrdd ymateb, e.e. mynychu cyfarfodydd y Bwrdd i rannu'r gwaith y maent yn ei wneud; ystyried sut allai Gwynedd eu cynnwys a bod yn atebol.
- Gwaith ar yr egwyddorion (5 Egwyddor Dull y Ffordd Gywir) sy'n ategu dull ataliol a sylfaenol tuag at ddiogelu er mwyn creu yr amodau i blant yng Ngwynedd ffynnu.

Craffu a Sicrwydd

Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru wedi sefydlu Bwrdd Sicrwydd Gweinidogol yn dilyn cyhoeddiad yr adroddiad 'Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder'. Nid oes gan y Bwrdd Ymateb gysylltiadau llywodraethu ffurfiol gyda'r Bwrdd Gweinidogol, ond fel Cadeirydd fe fynychais gyfarfod mis Ionawr y Bwrdd i roi diweddariad i Weinidogion ar waith parhaus y Bwrdd Ymateb.

Archwiliad diogelu ar y cyd gan Estyn ac Arolygiaeth Gofal Cymru

Cyhoeddwyd yr adroddiad hwn ym mis Ionawr 2026 ac fe'i rhannwyd gyda'r Bwrdd. Mae'r argymhellion o'r adroddiad hwnnw wedi'u cynnwys yn y cynllun ymateb, ac felly bydd cynnydd Cyngor Gwynedd i gwrdd â'r rhain ar gael er mwyn i'r Bwrdd graffu ar hyn a chynnig cyngor.

Rôl Esblygol y Bwrdd

Yn fy marn i, yn ystod y misoedd diwethaf, mae rôl y Bwrdd wedi parhau i aeddfedu o ran craffu. Tra'n parhau i ddarparu cyngor a chefnogaeth i Gyngor Gwynedd, mae'r Bwrdd wedi mynd ati'n gynyddol i weithredu swyddogaeth graffu gadarn. Mae'r Cadeirydd yn nodi bod aelodau mewnol ac aelodau etholedig y Bwrdd yn arwain yn gryfach gyda'r gweithgarwch caffael, gan ategu cyfraniad gwerthfawr aelodau allanol y Bwrdd.

Triongli Mewnwelediad ac Ymgysylltiad

I gryfhau'r ddealltwriaeth o gynnydd y tu hwnt i gyfarfodydd ffurfiol y Bwrdd, mae'r Cadeirydd wedi gweithredu'r gweithgareddau triongli strwythuredig, yn cynnwys:

- Cyfarfodydd dwyochrog chwarterol gydag aelodau allanol y Bwrdd ac aelodau Cabinet unigol i adolygu'r cynnydd a chytuno ar y blaenoriaethau allweddol.
- Ymgysylltu â hysbyswyr allweddol y tu allan i'r Bwrdd, yn cynnwys cynrychiolwyr o SARC, RASASC (Y Ganolfan Gymorth Trais a Cham-drin Rhywiol), ac arweinyddion Ysgol Friars (yn cynnwys y Pennaeth / Cadeirydd y Llywodraethwyr), i sicrhau safbwyntiau amrywiol ar newidiadau i systemau.

Mae'r gweithgareddau hyn yn cynyddu sicrwydd ynghylch cynnydd ac yn cefnogi rôl trosolwg y Cadeirydd.

Mesur Effaith

Mae'r gwaith i ddatblygu a mireinio mesurau effaith sy'n seiliedig ar hawliau yn parhau. Mae'r Bwrdd yn pwysleisio pwysigrwydd tracio dangosyddion cynnydd ystyrlon, yn

cynnwys cyfraddau cwblhau hyfforddiant, sgysiau ansoddol gyda phobl ifanc, rhieni a staff, arolygon arferol a mesurau deilliant eraill. Yn y Bwrdd diweddaraf, cyflwynwyd set newydd o fesurau effaith i gyd-fynd â'r rhaglen waith newydd.

Tryloywder a Llywodraethu

Yn unol ag ymrwymiad y Bwrdd tuag at dryloywder ac atebolrwydd, bydd cofnodion a phapurau'r Bwrdd yn cael eu cyhoeddi yn gyfnodol.

Camau Nesaf

Wrth i'r Bwrdd symud tuag at y chwarter nesaf, bydd yn:

- Parhau i adolygu a chynghori ar weithrediad y Cynllun Ymateb a'r blaenoriaethau perthnasol sy'n codi o'r CPR.
- Cefnogi'r gwaith o ymwreiddio gwelliannau diogelu ymhellach ar draws gwasanaethau.
- Parhau i graffu cynnydd yn gadarn drwy fwy o driongli ac ymgysylltu.
- Parhau i weithio gyda phartneriaid i ymgorffori hawliau, cyfranogiad a mesur effaith mewn ffordd gynaliadwy.

Mae'r Bwrdd yn parhau i adolygu pa mor hir y dylai barhau fel endid ar wahân. Mae hyn hefyd wedi cael ei drafod gyda Bwrdd Sicrwydd Gweinidogol Llywodraeth Cymru. Y cynllun cyfredol yw i'r Bwrdd barhau hyd nes haf 2026, gydag adolygiad pellach ar y pwynt hwnnw.

Sylwadau i Gloi

I gloi, hoffwn gydnabod yr ymrwymiad a ddangoswyd gan aelodau'r Bwrdd yn ystod cyfnod o waith sydd wedi bod yn gymhleth ac yn sensitif. Mae presenoldeb a chyfranogiad yn parhau ar lefel uchel. Mae'r Bwrdd yn cydnabod bod cryfhau trefniadau diogelu ac ymgorffori dull o ganolbwytio ar y plentyn, sy'n seiliedig ar hawliau ar draws system gyfan, yn cymryd amser, arweinyddiaeth barhaus a chraffu gofalus. Mae'n galonogol gweld y cynnydd sy'n cael ei wneud a'r parodrwydd i ddysgu ac addasu. Mae'r Rhaglen yn uchelgeisiol a bydd yn parhau i fynnu amser ac adnoddau eraill uwch swyddogion er mwyn bod yn llwyddiannus. Bydd y Bwrdd yn parhau i ddarparu cefnogaeth adeiladol a throsolwg gadarn i'r Cabinet wrth i'r gwaith fwrw yn ei flaen, gyda ffocws barhaus ar effaith, tryloywder, a phrofiadau byw plant a phobl ifanc.

Yr Athro Sally Holland

Cadeirydd Bwrdd Rhaglen y Cynllun Ymateb

23/02/26